

Wędrówki bliskie i dalekie

W czasopiśmie popularnonaukowym zamieszczono artykuł pt. „Polak na biegunie”. Oto jego fragment:

Polski polarnik, Jan Siemierski, odbył niebezpieczną i wyczerpującą podróż na biegun północny. W czasie tego pobytu ani razu nie zobaczył słońca. Przeżył też chwile grozy w momencie spotkania z niedźwiedziem polarnym. Wśród dokumentów z podróży znalazły się zdjęcia fok i morsów. Najważniejszym celem jego wyprawy było dokonanie pomiarów temperatury powietrza. Uzyskał następujące wyniki:

Dzień tygodnia	Minimalna temperatura (w °C)
Poniedziałek	- 50
Wtorek	- 54
Środa	- 48
Czwartek	- 52
Piątek	- 53
Sobota	- 60
Niedziela	- 55

Zadanie 1.

Jaki był główny cel wyprawy Jana Siemierskiego?

- A. Wykonanie zdjęć.
- B. Zdobycie bieguna.
- C. Pomiar temperatury.
- D. Obserwacja zwierząt.

Zadanie 2.

Zjawisko przyrodnicze, z którym zetknął się podróżnik, to

- A. burza śnieżna.
- B. noc polarna.
- C. zorza polarna.
- D. fatamorgana.

Zadanie 3.

Z tabeli umieszczonej w artykule odczytaj, którego dnia temperatura powietrza była najniższa.

- A. Poniedziałek.
- B. Środa.
- C. Sobota.
- D. Niedziela.

Zadanie 4.

Jaka jest różnica temperatur zmierzonych w środę i we wtorek?

- A. 4°C   B. 6°C   C. 14°C   D. 16°C

Zadanie 5.

Uczestnicy wyprawy w góry zauważyli, że nadciąga deszcz. Jak powinni zachować się w tej sytuacji?

- A. Kontynuować wspinaczkę.   C. Zejść do schroniska.
B. Spokojnie zjeść posiłek.   D. Rozpalić ognisko.

Zadanie 6.

Częstym zjawiskiem przyrodniczym spotykanym po ulewnym deszczu jest tęcza. Jaki przyrząd umożliwi prezentację tego zjawiska w warunkach sali lekcyjnej?

- A. Pryzmat.   B. Lornetka.   C. Mikroskop.   D. Luneta.

Zadanie 7.

Wędrowiec pierwszego dnia pokonał 6 km, drugiego – tyle samo co pierwszego, trzeciego dnia – 7,2 km, a czwartego – 5,8 km. Które wyrażenie opisuje długość trasy przebytej przez wędrowca?

- A. $2 + 6 + 7,2 + 5,8$ C. $2 \cdot 6 + 7,2 + 5,8$
B. $6 + 2 \cdot 7,2 + 5,8$ D. $6 \cdot 6 + 7,2 \cdot 5,8$

Zadanie 8.

Charakterystyczną cechą bociana i jaskółki jest to, że

- A. są ptakami osiadłymi.   C. jesienią odlatują na północ.
B. są ptakami roślinożernymi.   D. jesienią odlatują do ciepłych krajów.

Zadanie 9.

Informacje na temat ptaków osiadłych można znaleźć w książce pod tytułem

- A. „Atlas geograficzny Polski”.   C. „Wędrowniki ptaków”.
B. „Encyklopedia ssaków”.   D. „Ptaki Europy”.

Zadanie 10.

W 1911 roku Henryk Sienkiewicz napisał powieść „W pustyni i w puszczy”. Opisał w niej przygody dwojga dzieci wędrujących po Afryce. W którym wieku powstała ta powieść?

- A. XVIII   B. XIX   C. XX   D. XXI

Linde wspominał o jakimś wielkim jeziorze, o którym wiedział tylko z opowiadań, a Kali twierdził na pewno, że z jednej strony tego jeziora, które nazywał Bassa-Narok, mieszkają Wa-hima, z drugiej Samburu.

Po opuszczeniu Góry Lindego nie pozostawało nic innego jak iść naprzód, ciągle na wschód i na wschód. Linde mówił wprawdzie, że jest to podróż nad siły nawet doświadczonego i energicznego podróżnika, ale Staś zdobył już dużo doświadczenia, a co do energii, to ponieważ szło o Nel, postanowił wydobyć z siebie tyle zaradności, ile będzie potrzeba. Tymczasem chodziło o oszczędzanie sił dziewczynki, więc postanowił podróżować tylko od szóstej rano do dziesiątej przed południem, a drugi etap od trzeciej do szóstej wieczorem, to jest do zachodu słońca, czynić tylko wówczas, gdyby na miejscu pierwszego postoju nie było wody.

Ale tymczasem, ponieważ deszcze padały bardzo obficie, wodę znajdowali wszędzie. Jeziora utworzone przez ulewy w dolinach były jeszcze dobrze napełnione, a z gór spływały tu i ówdzie strumienie toczące kryształową i chłodną wodę, w której kąpiel była wyborna, a zarazem zupełnie bezpieczna, albowiem krokodyle mieszkają tylko w większych wodach, w których nie brak ryb stanowiących ich zwykłe pożywienie.

Na podstawie: H. Sienkiewicz *W pustyni i w puszczy*

Zadanie 11.

Kto uprzedził Stasia o trudnościach, jakie może napotkać w trakcie podróży na wschód?

- A. Nel.   B. Samburu.   C. Kali.   D. Linde.

Zadanie 12.

Staś robił przerwy w podróży ponieważ

- A. padały obfite deszcze.   C. podziwiał afrykański krajobraz.
B. oszczędzał siły Nel.   D. nabył wiele doświadczeń.

Zadanie 13.

Wybierz z tekstu epitet określający wodę.

- A. Bezpieczna.   B. Wyborna.   C. Chłodna.   D. Zwykła.

Zadanie 14.

Ile godzin dziennie zajmowało dzieciom pokonywanie pierwszego etapu dziennej wędrówki?

- A. 3   B. 4   C. 6   D. 7

Zadanie 15.

Zachód słońca następował o godzinie

- A. 10⁰⁰   B. 18⁰⁰   C. 16⁰⁰   D. 20⁰⁰

Zadanie 16.

Skąd wyruszyły dzieci?

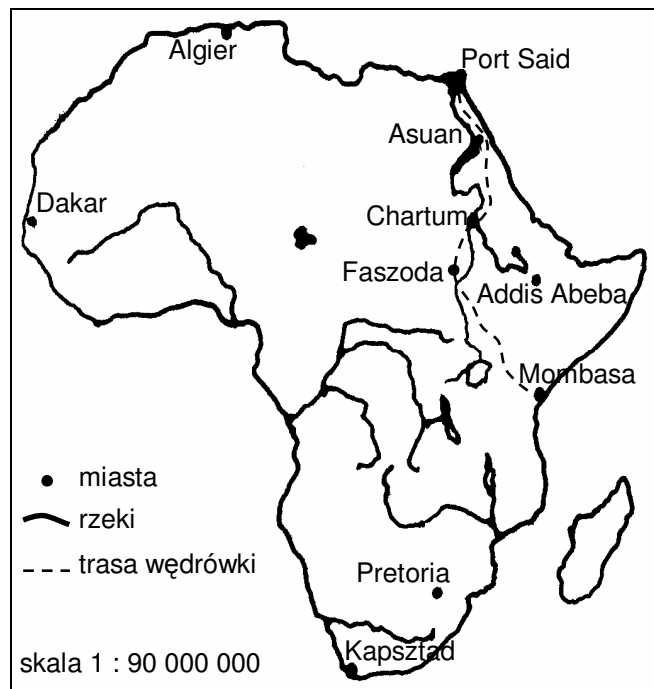
- A. Znad jeziora Bassa-Narok.   C. Z wioski Samburu.
B. Spod Góry Lindego.   D. Znad strumienia.

Zadanie 17.

Z podanych propozycji programów telewizyjnych wybierz ten, który dostarczy najwięcej informacji na ten temat zwyczajów plemion afrykańskich.

- A. Księga dżungli – film przygodowy.
- B. Wiadomości – program informacyjny.
- C. W murzyńskiej wiosce – film dokumentalny.
- D. Z kamerą wśród zwierząt – program przyrodniczy.

Mapa Afryki

Zadanie 18.

Staś i Nel wędrowali z Port Saidu do Mombasy. Korzystając z mapy Afryki określ, w jakim kierunku się poruszali.

- A. Wschodnim.
- B. Zachodnim.
- C. Północnym.
- D. Południowym.

Zadanie 19.

Jakie miasta znalazły się na trasie wędrówki dzieci?

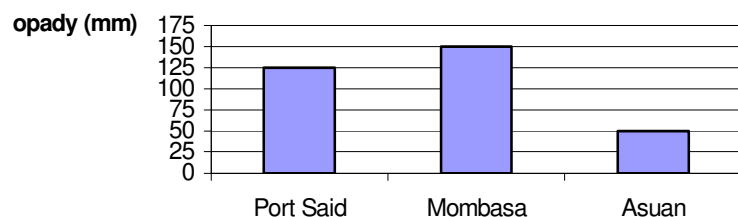
- A. Chartum i Faszoda.
- B. Algier i Faszoda.
- C. Chartum i Addis Abeba.
- D. Algier i Addis Abeba.

Zadanie 20.

O ile więcej milimetrów deszczu spadło na Mombasę niż na Port Said w ciągu miesiąca?

- A. 75
- B. 50
- C. 25
- D. 20

Opady deszczu w wybranym miesiącu

Zadanie 21.

Odległość z Port Saidu do Mombasy na mapie Afryki wynosi 4,5cm. Oblicz odległość w terenie między tymi miastami.

Zapisz obliczenia.

Odp: .....

Zadanie 22.

Ojciec bohatera „W pustyni i w puszczy” przybył do Afryki po Powstaniu Styczniowym, które wybuchło w 1863 roku. Oblicz, ile lat upłynęło od tego wydarzenia do chwili obecnej.

Zapisz obliczenia.

Odp: .....

Zadanie 23.

W trzech, czterech zdaniach zachęć turystę do odwiedzenia Twojej najbliższej okolicy. Zaproponuj co najmniej dwa miejsca, które warto odwiedzić.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 24.

Pan Tomasz Kowalski wybiera się z żoną i synem na siedmiodniową wycieczkę do Krakowa. Podróż w jedną stronę dla całej rodziny kosztuje 135 zł. Za każdy dzień pobytu jednej osoby (nocleg i wyżywienie) trzeba zapłacić 50 zł. Państwo Kowalscy zgromadzili już 1200 zł. Czy ta kwota wystarczy na pokrycie kosztów wycieczki? Zapisz obliczenia.

Odp: .....

Zadanie 25.

Wyobraź sobie, że odbyłeś podróż w czasie i znalazłeś się w roku 2450. Opowiedz, jak wyobrażasz sobie naukę w szkole przyszłości.
(Na odpowiedź masz jedną stronę formatu A4.)

Przy tworzeniu materiałów wykorzystano arkusz opracowany przez nauczycieli:
Iwonę Leszczyńską-Markowską (SP nr 48 w Białymstoku),
Joannę Nowińską (SP nr 10 w Łomży),
Małgorzatę Palanis (SP nr 48 w Białymstoku),
Ewę Parczewską (SP w Pasymiu),
Urszulę Radzińską (SP w Gromie),
pod kierunkiem pracowników Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży.